

бути потужним і корисним інструментом в руках як архітекторів, так і художників-дизайнерів при вирішенні питання опорядження внутрішнього та зовнішнього простору різних за призначенням будівель і споруд, а також бути засобом досягнення їх художньої та архітектурної виразності.

Список використаних джерел

1. Жовква^{О.} Особливості синтезу мистецтв в архітектурі та дизайні // *Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування*. 2023. №65. С. 59-70. URL: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.65.59-70>
2. Несен^{І.} Синтез мистецтв : навч. посібник. К : НАКККіМ. 2020. 120^{с.}
3. Синтез мистецтв: Навчальний посібник / В. Г. Чернявський, І.^{О.}Кузнецова, Т.^{В.}Кара-Васильєва, З.^{А.}Чегусова. К. : НАУ, 2012. 320^{с.}

Коробко Тетяна,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Приймак Лариса,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко (м.^{Полтава})

РОБОТА НАД МУЗИЧНИМ ТВОРОМ У КЛАСІ «ФОРТЕПІАНО»

Анотація. У цій статті окреслюються питання розвитку учня з фаху фортепіано в складних умовах сьогодення. Акцентується увага на використанні українського музичного репертуару з урахуванням базового та психоемоційного стану учня. Визначені і схарактеризовані етапи роботи в класі фортепіано над музичним твором.

Ключові слова: вчитель, музичний твір, музичний репертуар, етапи роботи, художній задум.

Постановка проблеми. Школи мистецтв – найбільш значуща ланка в

системі залучення дітей до культури, до мистецтва, до музики. Педагог здійснює зв'язок між музикою і тими, хто прагне долучитися до прекрасного світу мистецтва. Обов'язок вчителя – залучити дітей до музики, навчити слухати і розуміти її, полюбити назавжди, навчити володіти музичним інструментом. А найбільш обдарованих учнів вивести в подальшому на шлях професійної діяльності.

У важкий час війни в Україні, коли щоденно є загроза ракетних атак і, як наслідки, відключення світла і тепла, вчитель має допомогти дітям повернути жагу до нових звершень та радість світосприйняття, залучити їх до інструментального музикування.

Ступінь вивчення проблеми. Питання навчання гри у класі фортеп'яно представлено у наукових доробках педагогів та методистів, зокрема А.°Брушняк, Т.°Воробкевича [1], Д.°Герасимович [2], М.°Маркевича [6], Т.°Ляшенко [3], І.°Рябова [4], В.°Шукайло [5], В.°Шульгиної [6] та інших.

Виклад основного матеріалу. Наразі, як ніколи важливим постає питання добору музичного репертуару з урахуванням індивідуального психологічно обґрунтованого підходу до виконавського матеріалу кожного учня. Необхідно, щоб заплановані музичні твори допомогли дитині позбавитися емоційної перевтоми, тривожності та емоційного вигорання. І тут, насамперед, перед нами постають творчі надбання українських композиторів, які поєднували в своїй творчості український фольклор та нові західні тенденції, йшли шляхом розвитку української музики через призму історії свого народу. Це В.°Барвінський, Д.°Бортнянський, М.°Лисенко, М.°Леонтович, Б.°Лятошинський, Л.°Ревуцький, М.°Скорик, І.°Шамо та багато інших. При доборі музичного репертуару важливим є включення творів видатних європейських композиторів, до прикладу вивчення християнської символіки в поліфонічних творах Й.-С.°Баха, переможно-філософського символізму «Бурі і натиску» в Сонатах Л.°Бетховена, великої любові до Батьківщини в музиці Ф.°Шопена.

Сучасна вітчизняна фортепіанна педагогіка розглядає роботу над музичним твором як одну з найважливіших самостійних проблем у комплексному навчанні та вихованні. Робота над музичним твором – це складний процес, який в умовах сьогодення особливо потребує індивідуального підходу до кожного учня в залежності від його світосприйняття, духовних та емоційних можливостей, технічних надбань та естрадної витримки.

У роботі над музичним твором можна простежити певні загальні закономірності (послідовність, етапи, форми, методи та прийоми) роботи, яких дотримувалися тією чи іншою мірою більшість піаністів-виконавців.

Важливо також, що для досягнення поставленої педагогічної мети необхідне чітке усвідомлення основних етапів роботи над музичним твором.

На початковому етапі відбувається ознайомлення з художнім задумом автора, як у викладацькому виконанні на інструменті, в класі офлайн, так і прослуховування звукової палітри із застосуванням новітніх технологій у музиці. Робота над нотним текстом за формулою «бачу-чую-граю» є передумовою формування учнівських знань (нотація, ритм, технічні навички, фразування, агогіка), що формує вміння застосовувати їх у своєму подальшому навчанні у мистецькій школі. Нотний текст повинен стати для учня провідною зорею, яка розкриває перед ним потаємні музичні образи твору. Необхідно звернути увагу учня на особливе значення фразування як провідника у проникнення в музичний зміст твору, який вивчається. Проте, треба звертати увагу учня на побудову твору як важливого елементу завершеності однієї і початку нової музичної думки. В області агогіки викладач повинен навчити відчувати учня, що в часі є межа, яку не можна перетинати. Оскільки ритм – це метрична точність, то учень повинен розуміти, що агогіка – це не метричне «свавілля», а метрична єдність, упорядкована закономірністю урівноважень.

Проникнення в художній задум автора неможливо без технічної майстерності. Оволодіння різними технічними прийомами, швидка

орієнтація на клавіатурі потребують великої емоційної концентрації та уваги виконавця. Всі технічні прийоми повинні сприяти пошукові звукового образу. Не доцільно відривати техніку від змісту музичного твору. М.°Скорик вважав, що поєднання техніки і естетики є дуже важливим. Авторський задум – це провідна ідея та основна думка художнього твору. Головними складовими в роботі з учнями над реалізацією авторського задуму композитора є оволодіння тими засобами виразності, які необхідні для розкриття художнього змісту твору (особливості стильової нотації композитора, технічні формули за допомогою яких автор реалізує свій творчий задум, артикуляція, динамічні нюанси, агогіка тощо).

Останнім етапом роботи над музичним твором є підготовка учня до публічного виступу. Оскільки метою всього процесу роботи над музичним твором має бути прагнення учня відчувати результати своєї праці, педагог повинен всіляко підтримувати це прагнення і доводити процес виконання твору до поєднання музичної осмисленості з емоційністю сприйняття.

Висновки. Робота педагога-піаніста – це, насамперед, втілення вимог високої ідейно-художньої змістовності учнівського виконання, яке ґрунтується на великій професійній майстерності викладача. Найважливішим та найскладнішим питанням навчання учнів гри на фортепіано залишається наповненість змісту навчання – це навчальний репертуар, дидактичні матеріали, дотримання методики навчання. Сучасний вчитель має бути для учнів не тільки помічником та наставником, а й підтримувати їх власною стійкістю, стимулювати у них необхідність самовдосконалення, бажання особистісного зростання.

Список використаних джерел

1. Воробкевич°Т.°П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів, 2001.
2. Герасимович°Д. Методика викладання гри на фортепіано. К. 1962.

3. Ляшенко°Т. Методичні підходи викладання гри на фортепіано //Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. 2021. №2. С.64-68. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2021-PP-2-64-68>
4. Рябов°І. Репертуарний план у класі фортепіано, як основа розвитку фортепіанної майстерності піаніста ДДП імені Івана Франка. Дрогобич : Просвіта. 2021. Вип. 7.
5. Шукайло°В.°Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста. Харків, 2004.
6. Шулґіна°В., Маркевич°Н. Юним піаністам. К., 1985.

Кретович Ніна,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Зайцева Надія,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко (м.°Полтава)

ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ (БАЯН)

***Анотація.** У статті висвітлений початковий період навчання гри на музичному інструменті (баян), що є найбільш важливим і розглядається як фундамент знань і умінь, який визначає подальший рух учня на шляху освоєння інструменту. Це, в свою чергу, висуває особливі вимоги до педагога, до його методики роботи, до системи знань і навичок, що передаються учню. Акцентується увага на роботі виконавського апарату, що зумовлює формування ігрових навичок. Підкреслюється важливість аплікатури, опанування теоретичними музичними знаннями.*

***Ключові слова:** ігрові навички, напруга м'язів, аплікатура, початковий етап навчання.*